

Konsument
verket • KO

Regler i Sverige för lekplatser och lekredskap

Alla barn har rätt till lek i en stimulerande, trygg och lämplig miljö, vilket FN:s konvention om barnets rättigheter understryker. Samhällets olika organ ska känna ansvar för olycksfallsförebyggande arbete samt möjliggöra aktivt deltagande i samhället för alla barn.

Plan- och bygglagen (PBL)

Regler för utemiljön finns i plan- och bygglagen (sfs 2010:900), 8 kap. 9§ punkt 5 och 6, samt 10–12 §§ och 15–16 §§. Där anges krav på anordnande av friyta för lek- och utevistelse samt krav på att lekplatser och fasta anordningar på lekplatser ska underhållas så att risken för olycksfall begränsas. Dessutom anges att tomter och allmänna platser ska utformas så att de är tillgängliga för och kan användas av personer med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga. Enligt plan- och bygglagen är kommunens byggnadsnämnd tillsynsmyndighet för säkerhet och tillgänglighet på lekplatser inom kommunen.

Boverkets föreskrifter

I Boverkets byggregler, BBR (BFS 2011:6 BBR), finns regler om skydd mot olyckor vid fasta lekredskap på tomter. BBR gäller vid nybyggnad eller nyanläggning och vid ändring av lekplatser. I avsnitt 8:93 anges att: *”Fasta lekredskap ska anordnas så att risken för personskador begränsas. Underlaget till gungor, klätterställningar och dylika redskap ska vara stötdämpande och i övrigt så utformat att risken för personskador vid en olycka begränsas”*.

Enligt Boverkets föreskrifter om tillgänglighet på allmänna platser och andra anläggningar (BFS 2011:5 alm 2) som gäller vid nyanläggning av bl.a. lekplatser, ska dessa kunna användas av barn och föräldrar med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, men samtliga lekredskap behöver inte vara tillgängliga.

Boverkets föreskrifter om enkelt avhjälpna hinder (BFS 2011:13 HIN 2) som gäller publika lokaler och allmänna platser, innehåller krav på att tillgängligheten på befintliga lekplatser ska

förbättras så att även de kan användas av personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga:

”Brister som gör det svårt för barn med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga att alls använda lekplatsen samt brister som gör det svårt för föräldrar med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga att vistas på lekplatsen tillsammans med sina barn, bör åtgärdas.” (18§)

Produktsäkerhetslagen (PSL)

Produktsäkerhetslagen (2004:451) kräver att varor och tjänster som tillhandahålls (säljs, hyrs ut m.m.) av näringsidkare till konsumenter ska vara säkra. PSL gäller även för varor som tillhandahålls i offentlig verksamhet. Exempel på detta är lekredskap på lekplatser. Det innebär att vad som i lagen sägs om näringsidkare tillämpas också beträffande den som i offentlig verksamhet tillhandahåller varor till konsumenter. Varor som t.ex. en kommun tillhandahåller på ett sätt som gör att enskilda konsumenter kommer i kontakt med dem omfattas därmed av lagen. Konsumentverket är tillsynsmyndighet över PSL och har till uppgift att utföra kontroller av att produkter som tillhandahålls konsumenter uppfyller gällande säkerhetskrav.

Europastandarder

De gemensamma europastandarderna för lekredskap och stötdämpande underlag SS-EN 1176 och SS-EN 1177 innehåller minimikrav för säkerhet och används vid bedömning av om en produkt är säker enligt kraven i PBL och PSL. En förteckning av standarderna finns nedan. Väljer en näringsidkare att inte använda sig av standarderna måste denne på annat sätt med teknisk dokumentation kunna visa för tillsynsmyndigheter att produkten är säker. En standard är formellt frivillig att följa om det inte finns en hänvis-

ning till standarden i en lag eller föreskrift eller då den ingår som underlag vid upphandling. I BBR avsnitt 8:93 hänvisas till standarderna för lekredskap.

EUROPASTANDARDS FÖR LEKREDSKAP OCH STÖTDÄMPANDE UNDERLAG

- SS-EN 1176-1 Lekredskap och stötdämpande underlag – Del 1: Allmänna säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-2: Lekredskap och stötdämpande underlag – Del 2: Gungor- Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-3: Lekredskap och stötdämpande underlag – Del 3: Rutchbanor- Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-4: Lekredskap och stötdämpande underlag – Del 4: Linbanor- Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-5: Lekredskap och stötdämpande underlag – Del 5: Karuseller- Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-6: Lekredskap och stötdämpande underlag – Del 6: Vippgungor- Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-7: Lekredskap och stötdämpande underlag – Del 7: Vägledning för installation, besiktning, underhåll och drift- Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-10: Lekredskap och stötdämpande underlag – Del 10: Helt inneslutna redskap -Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1176-11: Tredimensionella nätkonstruktioner -Kompletterande särskilda säkerhetskrav och provningsmetoder.
- SS-EN 1177 Stötdämpande underlag för lekplatsens ytbeläggning- Bestämning av kritisk fallhöjd.

**Standardsamling eller delarna var för sig kan köpas från sis Förlag ab,
tel 08-555 523 10 eller e-post. sis.sales@sis.se**

Fastighetsägarens ansvar

Fastighetsägare som till exempel kommunen, bostadsbolag eller bostadsrättsföreningar, ansvarar för att lekplatsens egenskaper upprätthålls (PBL). Ansvaret för att utrustningen är säker gäller oavsett tillverkningsår (PSL). När en ny lekplats har uppförts bör en installationsbesiktning utföras av en person med erforderlig kompetens att bedöma överensstämmelse med tillämpliga delar av SS-EN 1176 och SS-EN 1177. Kontinuerliga besiktningar och underhåll bör sedan enligt standarden SS-EN 1176-7:2008 utföras av ”en kompetent person” och dokumenteras så att den vid behov kan verifieras. Planer för besiktning, kontroll, drift och underhåll för varje lekplats bör upprättas och följas.

Förutom den årliga säkerhetsbesiktningen bör enligt standarden rutinmässiga visuella kontroller och regelbundna funktionskontroller göras. För redskap som utsätts för stora påfrestningar eller skadegörelse kan dagliga visuella kontroller vara nödvändiga. Dessa kontroller kan göras av fastighetsägaren själv.

KONTROLL OCH BESIKTNING

- Rutinmässig visuell kontroll, beroende på slitage och användning som kan göras av fastighetsägaren själv.
- Månadsvis eller kvartalsvis funktionskontroll av stabilitet och slitage som också kan göras av fastighetsägaren.
- Årlig säkerhetsbesiktning mot relevanta krav i standard av en person med erforderlig kompetens.

Tillverkarens ansvar

Tillverkare och leverantör av lekredskap har ansvar enligt PSL för att de produkter som de tillhandahåller är säkra. Lekredskapen ska vara märkta med namn och adress till ansvarig tillverkare. Tillverkare och leverantör ska enligt lekredskapsstandarderna bland annat tillhandahålla utförliga anvisningar beträffande redskapets installation, drift, besiktning och underhåll samt dokumentation om uppfyllelse av standard.

CE-märkning

Det är viktigt att skilja lekredskap för offentlig och gemensam miljö som ska uppfylla kraven enligt europastandarderna SS-EN 1176 och 1177 från gungor, rutschbanor och studsmattor etc. vilka är avsedda för enskilt privat bruk och definieras som leksaker.

Lekredskap för enskilt privat bruk ska vara CE-märkta enligt EU:s leksaksdirektiv (2009/48/EG).

CE-märkta lekredskap är inte avsedda för offentlig miljö som t.ex. gemensam lekplats för flerbostadshus eller radhus.

Mer information

Mer information om regler för säkerhet och tillgänglighet på lekplatser kan du få från kommunens byggnadsnämnd, byggnadskontor eller motsvarande, och på Boverkets och Konsumentverkets webbplatser.

Box 48, 65102 Karlstad
Telefon: 0771-42 33 00
www.konsumentverket.se

118 82 Stockholm
Telefon: 08-452 70 00
www.skl.se

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
www.boverket.se